

АДАПТИВНО-РЕНОВАЦІЙНИЙ ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ І ВНУТРІШНІХ ЧИННИКІВ НА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

© 2014 ЛЯХ І. О.

УДК 359.08.03.01

Лях І. О. Адаптивно-реноваційний вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування

У статті розглянуто адаптивно-реноваційний вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування. Визначено, що на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування впливають різноманітні чинники, які по відношенню до суб'єктів підприємницької діяльності доцільно поділяти на внутрішні (несистематичні) – пов'язані безпосередньо з діяльністю окремого підприємств машинобудування, і зовнішні (систематичні) – не пов'язані. Зроблено висновок, що для розв'язання проблем формування і використання фінансово-економічних ресурсів підприємств потрібна виважена, довгострокова політика держави щодо розвитку підприємництва та його ролі у піднесенні національної економіки, яка б спиралася на інтереси основних суб'єктів підприємницької діяльності, відповідає потребам основної частини населення і відображала реальний стан у розв'язанні соціально-економічних проблем у країні. Економічно обгрунтоване використання податкових, інвестиційних і цінових механізмів сприятиме виходу з фінансової кризи, надходженню коштів до бюджету, збільшенню доходності підприємств.

Ключові слова: реновації, вплив, зовнішні чинники, внутрішні чинники, фінансово-економічна діяльність

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 8.

Лях Інна Олександрівна – аспірантка, кафедра економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

УДК 359.08.03.01

UDC 359.08.03.01

Лях И. А. Адаптивно-реновационное влияние внешних и внутренних факторов на управление финансово-экономической деятельностью предприятий машиностроения

Liakh Inna O. Adaptive-renovation Influence of External and Internal Factors upon Management of Financial and Economic Activity of Engineering Enterprises

В статье рассмотрены адаптивно-реновационное влияние внешних и внутренних факторов на управление финансово-экономической деятельностью предприятий машиностроения. Определено, что на управление финансово-экономической деятельностью предприятий машиностроения оказывают влияние разнообразные факторы, которые по отношению к субъектам предпринимательской деятельности целесообразно делить на внутренние (несистематические) – связанные с деятельностью отдельного предприятия машиностроения и внешние (систематические) – не связанные. Сделан вывод, что для решения проблем формирования и использования финансово-экономических ресурсов предприятий нужна взвешенная, долгосрочная политика государства по развитию предпринимательства и его роли в подъеме национальной экономики, которая бы опиралась на интересы основных субъектов предпринимательской деятельности, отвечала потребностям основной части населения и отражала реальное положение в решении социально-экономических проблем в стране. Экономически обоснованное использование налоговых, инвестиционных и ценовых механизмов будет способствовать выходу из финансового кризиса, поступлению средств в бюджет, увеличению доходности предприятий.

The article considers the adaptive-renovation influence of external and internal factors upon management of the financial and economic activity of engineering enterprises. It shows that various factors influence management of the financial and economic activity of engineering enterprises and it is expedient to divide these factors with respect to subjects of entrepreneurial activity on internal (non-system) – connected with activity of an individual engineering enterprise and external (system) – not connected. The article holds that in order to form and use financial and economic resources of enterprises the state needs weighted long-term policy for development of entrepreneurship and its role in development of the national economy, which would rely on interests of main subjects of entrepreneurial activity and would meet needs of the major part of the population and would reflect the real state in solution of socio-economic problems in the country. The economically justified use of tax, investment and price mechanisms would facilitate overcoming the financial crisis, receipt of funds into the budget and growth of profitability of enterprises.

Ключевые слова: реновации, влияние, внешние факторы, внутренние факторы, финансово-экономическая деятельность.

Key words: renovation, influence, external factors, internal factors, financial and economic activity.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Библ.:** 8.

Pic.: 2. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 8.

Лях Інна Александровна – аспірантка, кафедра економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

Liakh Inna O. – Postgraduate Student, Department of Economics and Business Entities, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy (vul. Universytetska, 16, Kharkiv, 61003, Ukraine)

Функціонування ринкової економіки передбачає можливість ухвалення самостійного рішення кожним суб'єктом економічних відносин стосовно найважливіших питань його діяльності. Надзвичайно велика кількість проблем постає перед підприємствами машинобудуваннями під час ухвалення адаптивно-реноваційних рішень щодо управління їх фінансово-економічною діяльністю. Таке становище обумовлено насамперед тим, що в ринкових умовах процес впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування набуває якісно ново-

го значення, що пов'язано з удосконаленням національного фінансового ринку, а також із недостатнім досвідом підприємств в управлінні цією діяльністю. На практиці ігнорування необхідності управління фінансово-економічною діяльністю позначається на якості рішень щодо формування впливу зовнішніх і внутрішніх чинників у цілому, їх обгрунтованості й ефективності.

Багато науковців торкаються питань вивчення проблем впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств, серед них: Баканов М. І. [1], Батурич Ю. Д. [2], Винокуров В. А.

[3], Любушин Н. П. [4], Марченко А. А. [5], Маршалл А. [6], Мец В. О. [7], Пашенко І. Л. [8] та інші.

Більшість наукових робіт вчених відзначається важливістю проблем впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств, що належить до найбільш гострих, складних і надзвичайно актуальних не лише в науковому, а й, насамперед, у практичному плані.

Мета статті – визначити адаптивно-реноваційний вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування.

Функціонування ринкової економічної системи в Україні можливе за умови зростання ефективності управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування. Фінансово-економічну діяльність підприємств машинобудування можна відобра-

зати такими складовими: ресурси > витрати > доходи > фінансово-економічний результат. За цією схемою окремі підприємств машинобудування вступають у взаємопов'язані відносини з іншими суб'єктами господарської діяльності з метою виконання соціально-економічних функцій та отримання кінцевого фінансово-економічного результату [1 – 3]. На управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування впливають різноманітні чинники, які по відношенню до суб'єктів підприємницької діяльності доцільно поділяти на *внутрішні (несистематичні)* – пов'язані безпосередньо з діяльністю окремого підприємств машинобудування – і *зовнішні (систематичні)* – не пов'язані. Зобразимо в *табл. 1* несистематичні чинники управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування, заходи, які мають бути введені на підприємстві для покращення його діяльності, та наслідки, до яких приведуть реновації на підприємстві.

Таблиця 1

Адаптивно-реноваційний вплив внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування [2, 5 – 8]

Чинник	Заходи	Адаптивно-реноваційні наслідки
1	2	3
1) Рівень досконалості фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування	Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування; розробка шляхів і заходів щодо її покращення; впровадження заходів впливу на фінансово-економічну діяльність; аналіз отриманих результатів та розробка висновків	Досконала фінансово-економічна діяльність підприємств машинобудування; висока рентабельність власного та залученого капіталу; отримання максимальних прибутків; висока рентабельність підприємств машинобудування та ін.
2) Якість організації управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування	Створення фінансово-економічного відділу, який буде управляти фінансово-економічними ресурсами, спрямовувати надлишкові фінансово-економічні ресурси на удосконалення виробництва та потужностей, на покриття заборгованості, придбання нових точок збуту (магазинів) та ін.	Підвищення рентабельності продукції; зростання рентабельності виробництва та підприємств машинобудування в цілому; зростання обсягу прибутку
3) Оптимізація потоків сировини/ готової продукції з метою мінімізації запасів та відповідних витрат	Удосконалити процес виробництва; прискорити процес виготовлення продукції за зміну; розширити ринок збуту готової продукції (нові магазини), налагодження зв'язків з контрагентами	Зменшення витрат на виробництво; нові технології виробництва; зниження витрат на оплату праці (зменшення кількості працівників); збільшення товарообороту; зростання прибутку
4) Оптимальна структура виробничого циклу; загальна оцінка ефективності функціонування виробництва; сезонність виробництва	Застосування нового обладнання; проведення комп'ютеризації; налагодження випуску альтернативних продуктів та ін.; надання в оренду приміщень	Оптимальна структура виробничого циклу; найбільша віддача обладнання; збільшення потоку сировини; збільшення об'єму готової продукції за зміну; випуск альтернативних видів продукції; зниження впливу сезонності виробництва; збільшення прибутку протягом року
5) Робота з посередницькими організаціями, забезпечення зв'язку збутової стратегії із виробничою	Підписання договорів на обслуговування за доставкою продукції; договори на постачання сировини та ін.	Ефективна робота з посередницькими організаціями; зменшення часу проходження готової продукції від виробника до споживача; збільшення прибутку за рахунок прискорення обертання продукції
6) Позичування, вибір сегментів ринку згідно виробничих можливостей	Вивчення сегментів ринку з метою розташування фабрик та заводів виробництва додаткової продукції	Зменшення витрат на доставку сировини та транспортування готової продукції /сировини до місця призначення; зменшення неякісної продукції; збільшення прибутку

1	2	3
7) Визначення критеріїв цінової політики, позиціонування продукції в координатах «ціна – якість»; цінова політика виходячи із витрат на виробництво; структура витрат; ціни конкурентів	Аналіз витрат на виробництво, заробітну плату, сировину, на поліпшення умов праці, технологій та ін. витрат, які входять до собівартості продукції, пошук шляхів їх зниження, співвідношення всіх витрат; аналіз якості (виробничо – технічна лабораторія) та вартості сировини; аналіз цін конкурентів та визначення оптимальної ціни	Зростання продуктивності праці, вдосконалення технологій, зменшення витрат на оплату праці (за рахунок кількості працюючих); ціна та якість продукції, які задовольняють виробника та споживача; оптимальні ціни в порівнянні з цінами конкурентів, підвищення попиту на продукцію та збільшення прибутку
8) Існуючий ринок продукції	Аналіз існуючого ринку продукції; аналіз продукції конкурентів; розгляд точок збуту продукції, де більший прибуток попитом	Розширення ринку збуту; збільшення виробництва того виду продукції, який користується попитом; встановлення вигідної ціни на продукцію (в порівнянні з конкурентами) при врахуванні фактору доходу покривають видатки, «ціна – якість»
9) Фінансовий, управлінський та податковий облік	Проаналізувати якість фінансового, управлінського та податкового обліку на підприємстві, періодично проводити заходи щодо підвищення рівня кваліфікації працюючих, впровадити (удосконалити) систему комп'ютерного та програмного забезпечення	Зменшення витрат часу на складання податкової, фінансової та бухгалтерської звітності; підвищення ефективності праці
10) Планування дистрибуторської мережі; планування роботи з контрагентами	Підписання договорів з дистрибуторами різних міст та областей, з точками продажу в цих місцях згідно з вимогами території та узгодження з фінансовим планом підприємств машинобудування	Збільшення ринку збуту продукції; збільшення прибутку підприємств машинобудування
11) Планування рекламної кампанії	Створення власного відділу з реклами; розповсюдження реклами в ЗМІ (по телевізору, радіо, у міських транспортних засобах)	Збільшення кількості споживачів продукції; збільшення прибутку
12) Відповідність кваліфікації персоналу займаним посадам	Визначення критеріїв відповідності кваліфікації персоналу займаним посадам та характеристика персоналу згідно організаційної структури, делегування повноважень, визначення межі відповідальності	Підвищення ефективності та продуктивності праці; підвищення відповідальності персоналу; зростання прибутковості

Усі перераховані чинники мають значний адаптивно-реноваційний вплив на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування через регулювання структури та потужності різноманітних фінансових джерел. Так, наприклад, зменшення собівартості за умов стабільності інших факторів виробництва та реалізації продукції приведе до збільшення прибутку підприємств машинобудування і, як наслідок, до збільшення обсягу її фінансово-економічних ресурсів. Зростання виробництва та підвищення його ефективності є основою для збільшення обсягу фінансово-економічних ресурсів, що інвестуються у сферу виробництва, забезпечуючи тим самим зростання його обсягу.

Так, до зовнішніх чинників, які впливають на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування, відносять такі:

- ✦ міжнародного рівня, які поєднують у собі загальноекономічні чинники, вплив міжнародної політики та конкуренції;
- ✦ національні, що включають політичні, економічні, демографічні чинники;

- ✦ ринкові, до яких належать конкурентні, науково-технічні та споживчі чинники.

Зовнішні чинники, які впливають на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування, наведено на рис. 1.

Ефективне формування та використання фінансово-економічних ресурсів, а також формування ефективної структури їх залежить від адаптивно-реноваційного впливу чинників та політики управління фінансово-економічною діяльністю ресурсами [6 – 8].

На підприємстві доцільно проводити таку політику. На першому етапі вивчається відповідність темпів приросту власного капіталу активам і обсягу виробленої (реалізованої) продукції, динаміка питомої ваги власних фінансово-економічних ресурсів у загальному обсязі формування ресурсів. На третьому етапі у розрізі основних елементів власного капіталу оцінюється вартість власного капіталу.

Результати цієї оцінки є основою розроблення управлінських рішень щодо вибору джерел формування власного капіталу (який сформовано за рахунок зовнішніх і

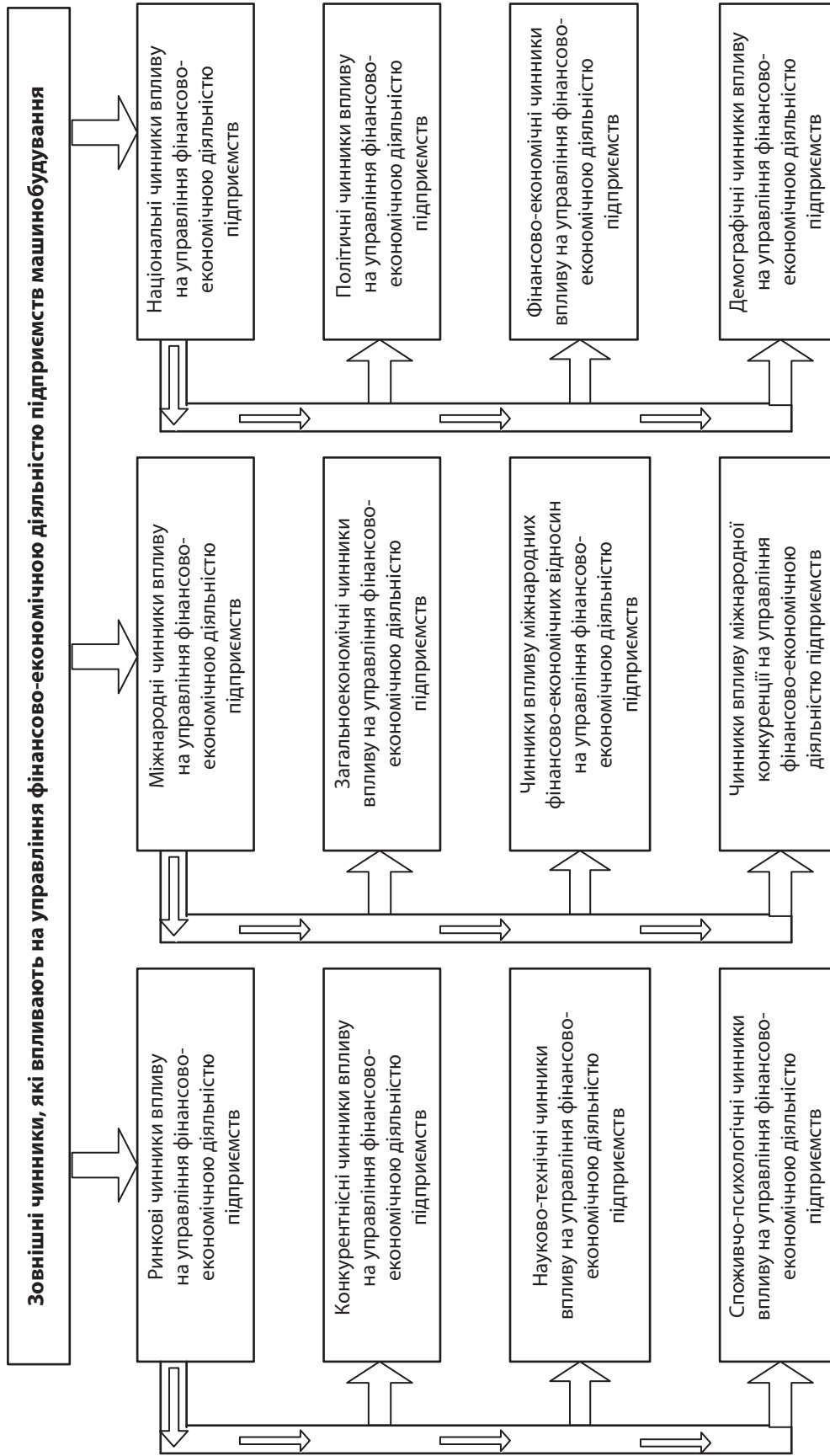

Рис. 1. Зовнішні чинники, які впливають на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування [2, 5 – 8]

внутрішніх джерел), які б забезпечили його приріст [7, 8]. Основними внутрішніми джерелами формування власних фінансово-економічних ресурсів є чистий прибуток та амортизаційні відрахування, зовнішніми – за рахунок залучення додаткового пайового капіталу або додаткової емісії акцій чи за рахунок інших джерел.

Оптимізація співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел формування власних фінансово-економічних ресурсів здійснюється за рахунок забезпечення мінімальної сукупної вартості залучення фінансово-економічних ресурсів і забезпечення управління підприємством його першими засновниками (ріст додаткового пайового або акціонерного капіталу може привести до зниження керованості підприємством).

Основні напрями вдосконалення адаптивно-реноваційного впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування подано на *рис. 2*.

Необхідно відмітити, що найважливішим процесом розгляду адаптивно-реноваційного впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування є складання адаптивного, реноваційного та раціонального планів доходів і витрат кожного підприємства, оскільки саме цей напрям розробляється та впроваджується з метою стратегічного передбачення ефективності фінансово-економічної діяльності. Що, у свою чергу, впливає на розширення тактичних і стратегічних можливостей підприємств з управління фінансово-економічною діяльністю, адже своєчасна оперативна оцінка є передбачення та управління допущених помилок. А також здійснює оптимізацію дохідної та витратної частини підприємств машинобудування, дає змогу проводити аналіз і надавати оцінку потреб використання фінансово-економічних ресурсів тактичного та стратегічного періодів.

Реалізація визначених основних напрямів вдосконалення адаптивно-реноваційного впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування дає змогу забезпечити підприємствам довгострокову фінансово-економічну стабільність.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження доводять, що адаптивно-реноваційний вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування є одним із першочергових кроків у процесі формування структурної частини підприємств. Однією з основних цілей адаптивно-реноваційного впливу стало дослідження інструментарію створення адаптивно-раціональної управлінської системи своєчасного реагування на перші стратегічні й тактичні заходи виведення підприємств машинобудування із фази нестійкого та незадовільного фінансово-економічного стану. Саме для цього було рекомендовано розглянути зовнішні та внутрішні чинники впливу на управлінську сферу фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування. Значені чинники охоплюють функції адаптації та реновації інформаційного простору фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування, що частково реалізується через управлінський стратегічний простір, а також забезпечує підтримку функцій управління.

Наступною причиною виникнення кризової ситуації на багатьох українських підприємств машинобудування є низький рівень реновацій. Саме некваліфіковані та помилкові дії керівництва привели велику кількість суб'єктів господарювання на межу банкрутства. Істотним фактором, який зумовлює прийняття неправильних адаптивно-реноваційних управлінських рішень, є відсутність на вітчизняних підприємств машинобудування ефективної дії системи управління фінансово-економічною діяльністю.

Використання та впровадження напрямів вдосконалення адаптивно-реноваційного впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування здійснюється відповідно до програми управління підприємствами машинобудування, в яких визначено комплекс заходів щодо виведення підприємств на міжнародний споживчий рівень. А своєчасне і повне впровадження рекомендованих напрямів забезпечить підприємствам машинобудування ефективну реалізацію системи адаптивно-реноваційного впливу на управління фінансово-економічною діяльністю. У подальшому це сприятиме стабілізації фінансово-економічного стану підприємств машинобудування; відновлення ліквідності й платоспроможності підприємств; уникнення внутрішніх і зовнішніх стратегічно-тактичних загроз та ін. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Баканов М. И.** Теория экономического анализа : учебник / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 125 с.
- 2. Батурин Ю. Д.** Особенности управления финансовыми ресурсами промышленных предприятий / Ю. Д. Батурин, П. А. Фомин. – М. : Высшая школа, 2001. – 262 с.
- 3. Винокуров В. А.** Организация стратегического управления на предприятии / В. А. Винокуров. – М. : Центр экономики и маркетинга, 2006. – 458 с.
- 4. Любушин Н. П.** Анализ финансово-экономической деятельности предприятия / Н. П. Любушин, В. П. Лещева, В. Г. Дьякова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 150 с.
- 5. Марченко А. А.** Анализ джерел формування фінансових ресурсів / А. А. Марченко // Фінанси України. – 2002. – № 9. – С. 102 – 108.
- 6. Маршалл А.** Принципы экономической науки / А. Маршалл / Пер. с англ. – М. : Прогрес, 1993. – 193 с.
- 7. Мец В. О.** Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємств / В. О. Мец. – Київ : КНЕУ, 2008. – 132 с.
- 8. Пащенко І. Л.** Прогнозування фінансової діяльності підприємств машинобудування / І. Л. Пащенко // Фінанси України. – 2001. – № 4. – С. 45 – 50.

REFERENCES

- Bakanov, M. I., and Sheremet, A. D. *Teoriia ekonomicheskogo analiza* [Theory of Economic Analysis]. Moscow: Finansy i statistika, 1997.
- Baturin, Yu. D., and Fomin, P. A. *Osobennosti upravleniia finansovykh resursami promyshlennykh predpriatii* [Features financial management industry]. Moscow: Vysshiaia shkola, 2001.
- Liubushin, N. P., Leshcheva, V. P., and Diakova, V. G. *Analiz finansovo-ekonomicheskoy deiatel'nosti predpriatii* [Analysis of financial and economic activity of the enterprise]. Moscow: YUNITI-DANA, 2002.
- Marchenko, A. A. "Analiz dzhерel formuvannia finansovykh resursiv" [The analysis of the sources of funding]. *Finansy Ukrainy*, no. 9 (2002): 102-108.

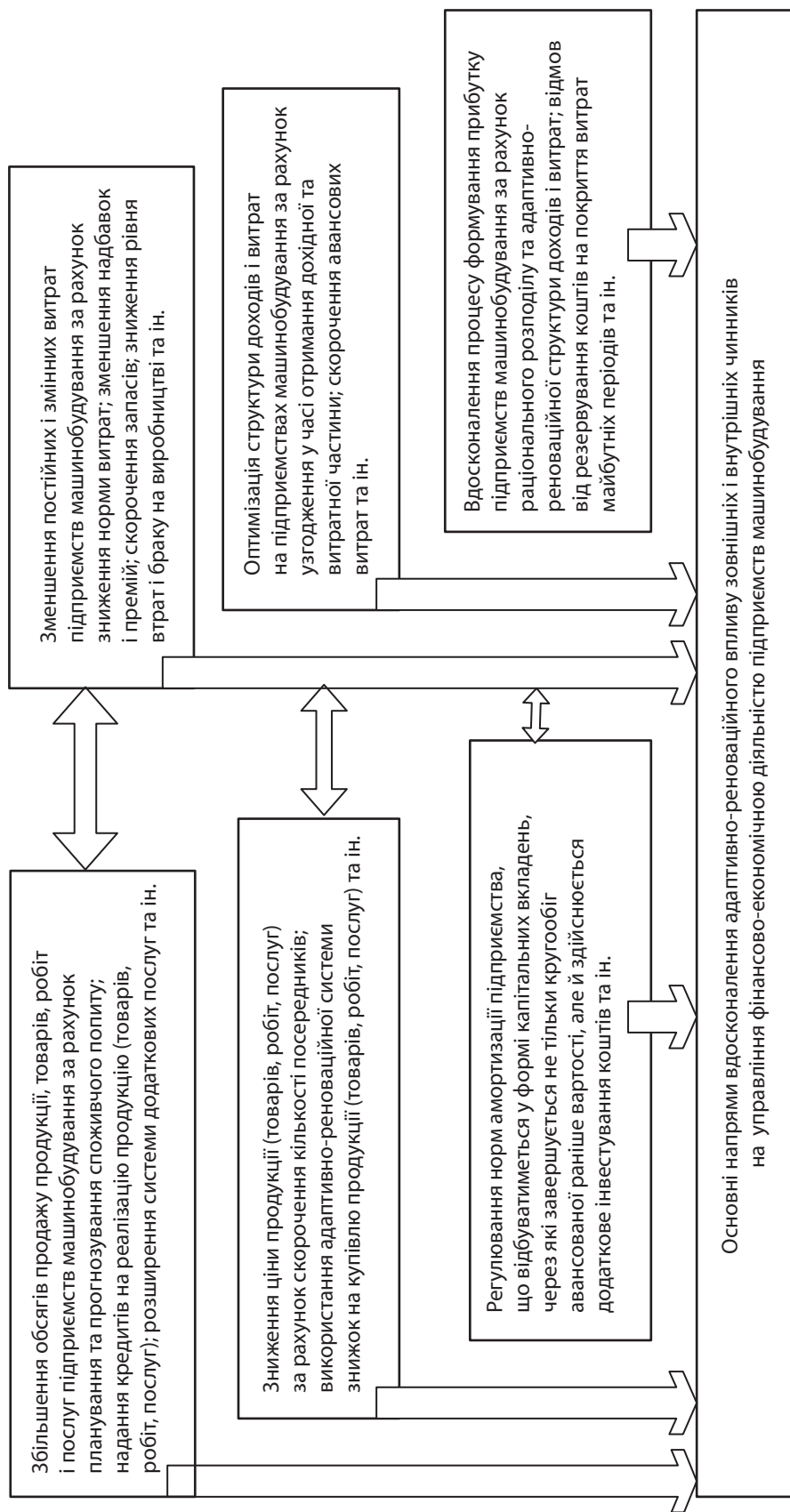

Рис. 2. Основні напрями вдосконалення адаптивно-реноваційного впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на управління фінансово-економічною діяльністю підприємств машинобудування